

умови для легалізації тіньового сектора та усунення державних корумпованих структур на всіх рівнях влади.

Література:

1. Предборський В.А. Тіньова економіка як загроза національній безпеці // Формування ринкових відносин в Україні. – 2005. – №9(52). – С.14–18.
2. Фільштейн Л. М. Фінансово-економічні проблеми тіньової економіки в Україні та шляхи її легалізації / Л. М. Фільштейн // Наукові праці Кіровоградського нац. тех. ун-ту. – 2012. – С. 191–192.
3. Приварникова І. Ю. Тіньова економіка України : причини, обсяги та шляхи їх зменшення / І.Ю. Приварникова, К.В. Степанюк // Держава та регіони. Сер : Економіка та підприємництво. – 2010. - № 2. - С. 163 - 167.
4. Варналій З. С. Шляхи детінізації економіки України та її особливості // Банківська справа. – 2007. – №2. – С.56–57.

Микола Плиска

Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник: к.е.н., доцент Герчаківський С.Д.

ІНСТРУМЕНТАРІЙ МИТНО-ТАРИФНОГО ЗАХИСТУ ЕКОНОМІКИ ДЕРЖАВИ

Митно-тарифна політика будь-якої держави, повинна виконувати низку завдань серед яких, крім забезпечення необхідного рівня доходів державного бюджету є забезпечення певного рівня захисту національних підприємств, які здійснюють переоснащення виробництва, його раціоналізацію, реструктуризацію, впроваджують нові методи управління з метою підвищення конкурентоздатності вітчизняних товарів на світовому ринку та створення рівних умов для конкуренції вітчизняних та іноземних товаровиробників.

Одним з основних інструментів митно-тарифної політики є митні тарифи – в сучасних умовах – ввізне мито, ставки якого зведені у митних тарифах.

Протекціоністська (захисна) функція мита, насамперед, реалізується через так званий ціновий ефект – запровадженням ввізного мита призводить до подорожчання імпортованих товарів та дає змогу вітчизняному товаровиробнику скористатися ціновою перевагою і розширити можливості для виготовлення та реалізації ним аналогічної продукції. Ефективність тарифного захисту обумовлюється тим, наскільки сформованим є захисний механізм митного тарифу.

Знижуючи чи підвищуючи ставки у митному тарифі, країна завжди ризикує: у першому випадку - отримати перенасичення внутрішнього ринку імпортованими товарами, що призведе до зменшення національного виробництва таких товарів, а у другому - завести країну у глухий кут міжнародної економічної ізоляції. Тому завжди необхідно проводити виважену митно-тарифну політику і зважати на власні економічні інтереси.

Структура митних тарифів у багатьох країнах забезпечує захист інтересів насамперед вітчизняних виробників готової продукції, не перешкоджаючи при цьому ввезенню сировини, напівфабрикатів та комплектуючих. При цьому для захисту вітчизняних товаровиробників готової продукції і стимулювання ввезення сировини і напівфабрикатів використовується деталізована диференціація ставок мита залежно від товарних груп і конкретних виробів з врахуванням потреби в імпорті, рівні національних і світових цін, яка дає змогу застосовувати принцип тарифної ескалації – підвищення рівня митного оподаткування товарів у міру зростання ступеня їх обробки продукції. Чим вищий відсотковий ріст ставки мита по мірі просування товару від сировини до готової продукції, тим вищий ступінь захисту виробників готової продукції від зовнішньої конкуренції, тобто ступінь ескалації залежить від рівня ефективності переробки сировини.

Принцип ескалації – це принцип побудови митного тарифу, що базується на понятті порівняльної конкурентоспроможності сировинних і готових виробів. При прийнятті економічного рішення виникає ситуація, коли ввезення сировини і, наприклад, замовлення на

виробництво всередині країни є істотно вигіднішими, ніж ввезення оброблених або готових виробів. Виходячи з цього принципу, рівень тарифного захисту ринку можна підвищити не тільки збільшуючи ставку мита на товари, але й знижуючи їх на сировину і напівфабрикати, що використовуються у виробництві відповідного товару, тобто збільшуючи різницю між ставками.

Використання принципу ескалації в міжнародній торгівлі між розвиненими країнами, країнами, що розвиваються та найменш розвиненими країнами дозволяє закріплювати сировинну орієнтацію країн, що розвиваються, і найменш розвинених країн і стримувати їх розвиток, сприяючи зберіганню лідерства

На сучасному етапі науково і економічно обґрунтовані ставки ввізного мита повинні сприяти підсиленню конкурентних позицій держави на міжнародному ринку та визначатися не доходами держави, а рівнем доданої вартості в конкретній галузі економіки, що захищається, тобто встановлення мита повинно сприяти перерозподілу доданої вартості від іноземних товаровиробників до національних, що можливо лише при розвитку вітчизняного виробництва, реалізації принципу тарифної ескалації та заохоченню імпорту високотехнологічного обладнання.

Реалізація захисної функції мита заснована на перерозподілі доданої вартості від іноземних товаровиробників на користь національних. Таким чином, загальний рівень тарифного захисту в галузі визначається додатково забезпечуваною величиною доданої вартості.

Однак будучи частиною ціни товару мито не повинно перевищувати певної допустимої межі. Вилучення через податки великих сум новоствореної вартості може сповільнити або повністю припинити процес розширеного відтворення, що штовхає підприємства до незаконної діяльності.

Ввізне мито відображає той додатковий дохід, який повинен був би отримати імпортер іноземного товару, придбаного на світовому ринку за нижчою ціною, ніж та, за якою аналогічний товар може бути реалізований вітчизняним виробником. Джерелом цього доходу є частина новоствореної вартості, призначена для задоволення потреб у відповідному товарі. Якщо ж товар призначений для задоволення цієї потреби, зроблений вітчизняним виробником, то здійснюється обмін новоствореною вартістю різних вітчизняних виробників. У разі задоволення такої потреби за рахунок імпортного товару новостворена вартість призначена для задоволення цієї потреби, розподіляється на користь імпортера (у якого вона вилучається повністю або частково на користь держави через митні платежі). Таким чином, держава акумулює в себе частину новоствореної вартості, яка утворилася внаслідок того, що потреба була задоволена дешевшим іноземним товаром, а частина виробничих ресурсів на задоволення цієї потреби вивільнилася. Державі вигідно раціонально використовувати цю економію, тобто спрямовувати її на прискорення соціально-економічного розвитку країни. Оскільки в процесі імпортозаміщення було вивільнено частину трудових і матеріальних ресурсів, ця частина має ефективно вкладена у виробництво інших, більш доцільних для виробництва всередині країни товарів. Це багато в чому залежить від кваліфікації вивільненої праці та матеріально-речового складу вивільнених ресурсів. Якщо ж ці ресурси вивільнені з найбільш ефективних сфер, наприклад таких, де застосовуються високі технології, то, природно, не можуть бути спрямовані в ще більш ефективні сфери, а будуть трансформуватись в менш ефективні або вилучатися з суспільного виробництва. Таке державне господарювання не може сприяти соціально-економічному розвитку країни.

Крім того, ввізне мито повинне вирішувати завдання захисту від несприятливого впливу іноземної конкуренції та одночасно забезпечувати позитивний вплив іноземної конкуренції щодо стимулювання підвищення якості товарів національних товаровиробників, зниження рівня витрат в галузях, використання прогресивних технологій і сучасних матеріалів.

Література:

1. Дьяченко О. В. Економічна природа митного тарифу та його функції / О. В. Зубко О. В. Дьяченко // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. - 2014. - Вип. 1(1). - С. 177.
2. Гребельник О.П. Митна справа: підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / О.П. Гребельник. – К.: Центр навчальної літератури, 2010. – С. 138.
3. Борисенко О.П. Особливості застосування митно-тарифних інструментів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності /О.П.Борисенко //Державне управління та місцеве самоврядування. – 2011. - № 4(11). – С.45-46

Богдан Поселюжний

Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник: к.е.н., доцент Годованець О.В.

НОВІТНЯ ПАРАДИГМА МИТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Проблеми, що стосуються розвитку європейської економічної інтеграції на основі модернізації механізму митного регулювання, зумовлені докорінними змінами зовнішньоекономічної стратегії України. Переорієнтація держави на європейський вектор розвитку, вступ до Світової організації торгівлі (СОТ), ратифікація Міжнародної конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур (Кіотської конвенції) дали потужний поштовх розвитку інтеграційних процесів та механізму митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД).

Річ у тім, що митне регулювання як функція держави в умовах глобалізації зазнає внутрішньої трансформації, факторами яких є як національні, так і наднаціональні процеси. І вони йдуть вже кілька десятиліть.

По-перше, як в будь-якій соціальній сфері, за допомогою трансформації митного регулювання відбувається структурування дійсності за допомогою подолання невизначеності і досягнення ризикової ситуації [1]. Ризиками можна керувати, мінімізувати їх наслідки і т.п. По-друге, митне регулювання виходить за межі національних кордонів і стає інструментом глобалізації. По-третє, елементи митного регулювання наднаціонального рівня вступають у протиріччя з національними інтересами. Зазначені проблеми вимагають як практичного, так і теоретичного вирішення.

Існуючі протиріччя, у вирішенні проблем митного регулювання в умовах функціонуючого глобального митного простору, можуть призвести до небажаних «розривів» у практиці митного регулювання на національному рівні. При цьому, деклароване скорочення трансакційних витрат може привести до гармонізації митних режимів (процедур). Наприклад, можуть бути залишені тільки експорт, імпорт, переробка на митній території та переробка за межами митної території. Зазначений варіант здатен трансформувати економічну сутність митних процедур зокрема, і стимулюючи складову митного регулювання у цілому.

Існує велика ймовірність використання митного регулювання як засобу політичного тиску. Досвід України свідчить, що такий варіант розгортання подій найбільш ймовірний з боку більш економічно сильніших країн європейського Союзу. Таким чином, трансформація митного регулювання в умовах глобалізації може відбуватися як на національному, так і на наднаціональному рівнях в напрямках ліквідації можливих розривів і мінімізації загроз.

Важливим аспектом у розвитку сильної системи митного регулювання України, в умовах зростаючої глобалізації, може бути вступ до одного з інтеграційних об'єднань. Такі об'єднання на початку XXI ст. сформували принципово нову архітектуру світового економічного простору, головними суб'єктами якого стають міжблокові, в тому числі міжконтинентальні, інтеграційних об'єднання. Міжблокові трансконтинентальні об'єднання в останні роки активно створюються Європейським союзом, Європейською асоціацією вільної торгівлі, МЕРКОСУР, АСЕАН,